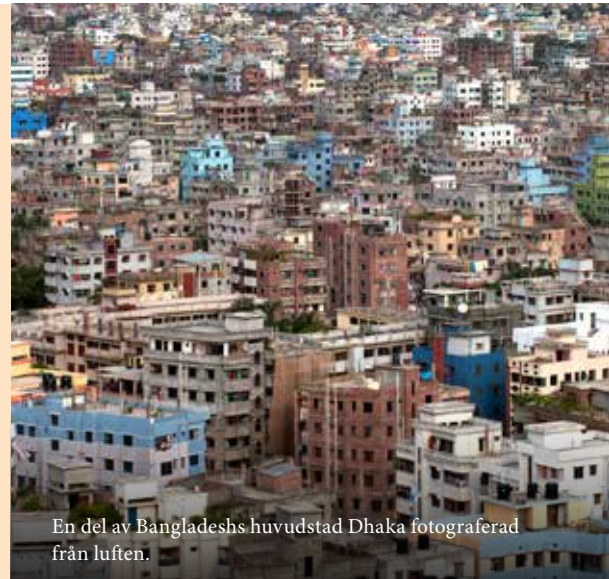

FN FAKTA.

Foto: UN Photo/Kibae Park

En del av Bangladeshs huvudstad Dhaka fotograferad från luften.

GLOBALA MÅLEN: MÅL 11 – HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Allt fler människor bor i städer

Över hälften av världens invånare lever idag i städer och andelen blir allt större. Många bor i slumområden och det är vanligt att kollektivtrafiken är bristfällig och luften dålig. För att världens länder ska uppnå mål 11 – hållbara städer och samhällen – krävs kraftfulla satsningar på ekonomiskt överkomliga bostäder, grundläggande samhällsservice och förbättrad miljö.

I november 2022 passerade befolkningen i världen åtta miljarder. Över hälften av jordens befolkning – 55 procent – lever idag i urbana områden, en siffra som väntas öka till 70 procent till 2050. Mest växer små och medelstora städer där fattigdom och ojämlikhet breder ut sig.

Andelen människor som bor i slumområden minskade en aning mellan 2014 och 2020; från 25,4 procent till 24,2 procent. Samtidigt ökade det totala antalet sluminvånare i takt med den fortsatta urbaniseringen. 2020 bodde omkring 1,1 miljarder stadsbor i slum eller slumliknande områden. Under de kommande

30 åren väntas antalet sluminvånare, de flesta i utvecklingsländer, öka med omkring 2 miljarder människor vilket motsvarar omkring 183 000 personer om dagen.

Idag bor 85 procent av sluminvånarna i främst tre regioner: centrala och södra Asien (359 miljoner), östra och sydöstra

11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

I september 2015 antog världens stats- och regeringschefer en ny global utvecklingsagenda, Agenda 2030. Den innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling (Sustainable Development Goals, SDGs) som syftar till att avskaffa fattigdom och hunger, rädda vår planets ekosystem och klimat och skapa fredliga, inkluderande och trygga samhällen. Det är den mest omfattande och ambitiösa utvecklingsplan som mänskligheten någonsin har haft. Världens regeringar bär det yttersta ansvaret för att agendan genomförs men varje människa på jorden berörs och om målen ska kunna nås krävs att alla betydande aktörer i samhället medverkar och påverkar utvecklingen i rätt riktning. I detta faktablad belyser vi det elfte av de 17 målen: hållbara städer och samhällen.

Asien (306 miljoner) och Afrika söder om Sahara (230 miljoner). Att slumområdena växer är tecken på en bostadskris som behöver hanteras genom en bredare palett av bostadsalternativ, allmän tillgång till kollektivtrafik och grundläggande samhällsservice.

Tillgängligheten och kvaliteten när det gäller transporter av människor och varor varierar kraftigt mellan länder och regioner och till och med inom städer. I höginkomstländer har stadsbor ofta mer än ett alternativ för resor inom staden även om det inte alltid rör sig om rättvisa eller miljömässigt förnuftiga alternativ. I utvecklingsländer ökar efterfrågan på transportmedel för varje år som går.

Statistik från 2022 indikerar att endast 51,6 procent av den globala stadsbefolkningen har god tillgång till allmänna transporter och de regionala skillnaderna är stora. I utvecklingsländer saknar en miljard människor tillgång till vägar som klarar olika vädertyper och det råder mycket stor brist på säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara trafiklösningar. I städer över hela världen råder ett akut behov av att på ett långsiktigt och hållbart sätt integrera motorbaserade trafiklösningar med system för fotgängare och cyklister.

Luftföroreningar är ett problem som berör både stad och landsbygd. Globalt sett förbättras luftkvaliteten tack vare framsteg i höginkomstländer. Men i små önationer under utveckling (Small Island Development States, SIDS) står utvecklingen stilla alternativt går åt fel håll. Dessa länder har också, liksom många andra utvecklingsländer, generellt sett dålig övervakning av sina luftföroreningar. Av de 117 länder som har statistik över luftföroreningar i städer är endast 42 procent låg- eller medelinkomstländer.

De största insatserna mot luftföroreningar har traditionellt sett gjorts i städer men åtgärder kan även behövas på mindre orter och på landsbygden. I östra och sydöstra Asien, där en stor andel av jordens befolkning bor, var luftkvaliteten 2019 sämre på mindre orter än i städerna. För att effektivt motverka luftföroreningar krävs ett helhetsgrepp där både städer, mindre orter och landsbygd beaktas.

En annan viktig fråga som påver-

Mål 11 – Göra städer och bostäder säkra, motståndskraftiga

Delmål 11.1

Senast 2030 säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder och grundläggande tjänster samt rusta upp slumområden.

Indikator 11.1.1 Andel av den urbana befolkningen som lever i slumområden, informella bostättningar eller bristfälliga bostäder

Indikator 11.1.2(N) Trångboddhet

Delmål 11.2

Senast 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Förbättra trafiksäkerheten, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, med särskild uppmärksamhet på behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer.

Indikator 11.2.1 Andel av befolkningen (i tätorter) som har enkel tillgång till kollektivtrafik fördelat på kön, ålder och personer med funktionsnedsättning

Indikator 11.2.2(N) Bostäder i kollektivtrafknära lägen

Delmål 11.3

Till 2030 verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt förbättra kapaciteten för deltagandebaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning av bostättningar i alla länder.

Indikator 11.3.1 Förhållande mellan arealtillväxt och befolkningstillväxt

Indikator 11.3.2 Andelen städer som har en struktur för civilsamhällets medbestämmande i stadsplanering och -förvaltning på regelbunden och demokratisk grund

Delmål 11.4

Stärka insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv.

Indikator 11.4.1 Samlade utgifter per capita som går till att skydda, vårda och bevara kultur- och naturarv fördelat på typ av finansiering (offentlig/privat), typ av arv (kultur-/naturarv) och myndighet (nationell, regional eller lokal/kommunal)

Delmål 11.5

Till 2030 väsentligt minska antalet dödsfall och antalet människor som drabbas av katastrofer, inklusive vattenrelaterade katastrofer. Även tillse att de direkta ekonomiska förlusterna till följd av sådana katastrofer, i form av lägre global BNP, minskar väsentligt. Särskilt fokus bör ligga på att skydda de fattiga och människor i utsatta situationer.

Indikator 11.5.1 Antalet döda, saknade personer och direkt drabbade till följd av katastrofer per 100 000 invånare

Indikator 11.5.2 Direkta ekonomiska förluster i förhållande till BNP, skador på viktig infrastruktur och antal avbrott i grundläggande tjänster, till följd av katastrofer

Delmål 11.6

Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

Indikator 11.6.1 Andelen kommunalt fast avfall som samlas in och hanteras i kontrollerade anläggningar av det totalt genererade kommunala avfallet, fördelat på stad

Indikator 11.6.2 Årsmedelvärdet för fina luftburna partiklar (t ex PM_{2,5} och PM₁₀) i städer (befolkningsviktade)

Indikator 11.6.3(N) Totalt behandlat mängd hushållsavfall och per capita

Indikator 11.6.4(N) Luftkvalitet i närheten av bostaden; Antal exponerade för nivåer av luftföroreningar från trafik vid bostaden

MÅL 11

Städer inkluderande, säkra och hållbara

Delmål 11.7

Senast 2030 tillhandahålla universell tillgång till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden och offentliga platser, i synnerhet för kvinnor och barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

Indikator 11.7.1 Andelen bebyggd miljö i städer som är offentliga platser med tillgänglighet för alla fördelat på kön, ålder och personer med funktionsnedsättning

Indikator 11.7.2 Andelen personer som utsatts för fysiska eller sexuella trakasserier de senaste 12 månaderna fördelat på kön, ålder och funktionsnedsättning

Indikator 11.7.3(N) Tillgång till grönområde inom 200 meter från bostaden (i de 37 största tätorterna i landet)

Indikator 11.7.4(N) Avstått från att gå ut på kvällen på grund av oro för att bli överfallen eller hotad, någon gång under de senaste 12 månaderna. Redovisat på ålder, kön och funktionsnedsättning.

Delmål 11.a

Främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen.

Indikator 11.a.1 Andel länder som har nationell politik för stadsutveckling eller regionala utvecklingsplaner som (a) svarar mot befolkningsutvecklingen, (b) säkrar en balanserad territoriell utveckling (c) ökar det lokala finansiella utrymmet

Indikator 11.a.2(N) Andelen antagna och/eller aktualitetsprövade översiktsplaner (ÖP).

Delmål 11.b

Till 2020 väsentligen öka det antal städer och samhällen som antar och genomför integrerade strategier och planer för inkludering, resurseffektivitet, begränsning av och anpassning till klimatförändringarna och motståndskraft mot katastrofer samt utveckla och genomföra, i linje med Sendai-ramverket för katastrofriskreducering 2015–2030, en samlad katastrofriskhantering på alla nivåer.

Indikator 11.b.1 Antalet länder som antar och genomför nationella strategier för katastrofriskreducering i linje med Sendai FDRR 2015-2030

Indikator 11.b.2 Andelen lokala myndigheter som antar och genomför lokala strategier för katastrofriskreducering i linje med nationella strategier för katastrofriskreducering

Delmål 11.c

Stödja de minst utvecklade länderna, inklusive genom finansiellt och tekniskt bistånd, att bygga hållbara och motståndskraftiga byggnader av lokala material.

SKAPA SÄKRA OCH INKLUDERANDE GRÖMOMRÅDEN FÖR ALLA

FRÄMJA NATIONELL OCH REGIONAL UTVECKLINGSPLANERING

IMPLEMENTERA STRATEGIER FÖR INKLUDERING, RESURSEFFektivITET OCH KATASTROFRISKREDUCERING

BISTÅ DE MINST UTVECKLADE LÄNDERNA MED HÅLLBAR OCH MOTSTÅNDSKRAFTIG BYGGNATION

Enligt FN:s beräkningar kommer 70 procent av jordens befolkning att bo i städer 2050. Bilden visar barn på en gata i Indonesien.

kar livskvaliteten i världens städer är förekomsten av och tillgången till öppna offentliga platser. Sådana platser främjar inkludering, sammanhållning och produktivitet i städerna. I en undersökning från 2020 baserad på statistik från 1 072 städer framgick att över tre fjärdedelar av dem avsatt mindre än 20 procent av sin yta åt öppna offentliga platser och gator, en nivå som ligger långt under målet om 45-50 procent. Siffrorna varierar dock kraftigt mellan olika regioner. Höginkomstländer har en större andel öppna ytor än låg- och medelinkomstländer och dessa ytor är dessutom tillgängliga för en större andel av befolkningen.

En positiv trend under senare år är att allt fler nationella och lokala myndigheter har strategier för att förebygga och hantera kriser och katastrofer.

SVERIGE OCH MÅL 11

Sedan många år övervakas utvecklingen för de globala målen genom ett "SDG index" kopplat till det globala nätverket Sustainable Development Solutions Network, SDSN. Av den webbaserade sammanställningen framgår att Sverige 2023 ansågs ha uppnått tre av de globala målen – nr 1, 5 och 7. Stora utmaningar kvarstod när det gällde genomförandet av mål 2, 12, 13 och 15 medan något mindre utmaningar kvarstod för mål 14. När det gäller de resterande nio målen – inklusive mål 11, hållbara städer och samhällen – var bedömningen att vissa utmaningar återstod för Sveriges del.

I den förra regeringens frivilliga rapport till FN om genomförandet av de globala målen i Sverige (daterad maj 2022) rapporterades att tillgången till

kollektivtrafik, offentliga platser och grönområden är god i Sverige. Vidare konstateras att mycket få människor drabbas av naturkatastrofer men att det däremot finns fortsatta problem med bostadsbrist, trångboddhet och otrygghet i många svenska städer och tätorter.

TEXTEN I MÅL 11

Den fullständiga formuleringen av mål 11 i Agenda 2030 är: göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara (make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable). För att bättre kunna kommunicera de globala målen har benämningen av varje mål getts en kortform, i detta fall hållbara städer

och samhällen. Bland delmålen kommer först sju siffermål som formulerar de centrala målsättningarna för målet. Därefter finns tre bokstavsmål (11.a, b och c) som handlar om åtgärder och metoder för att de första sju delmålen ska kunna nås.

För att kunna mäta hur arbetet med de globala målen går har FN tagit fram 231 globala indikatorer. Varje land ska även ta fram nationella indikatorer och metoder för att mäta utvecklingen. För Sveriges del är det Statistikmyndigheten SCB som ansvarar för arbetet med indikatorerna. ■

Den fullständiga texten för mål 11 samt de indikatorer som hör till framgår av rutan på föregående uppslag.

Foto: Pixabay

I Afrika söder om Sahara bor 230 miljoner människor i slum och kåkstäder. Bilden är från Sydafrika.

Hur bidrar Svenska FN-förbundet med sin verksamhet till mål 11? Annelie Börjesson, ordförande, svarar:

Agenda 2030 och de 17 globala målen antogs 2015 och sedan dess har FN-förbundet jobbat med en lång rad aktiviteter för att sprida kunskap och engagemang kring dem. Nationellt arbetar vi bland annat med information, utbildning och påverkan samtidigt som våra FN-föreningar, FN-distrikt, FN-skolor och unga ambassadörer är viktiga lokala aktörer som för ut information om de globala målen till människor över hela landet. Genom vårt tidigare projekt Glokala Sverige har vi bidragit till att få igång genomförandet av de globala målen i kommuner och regioner över hela landet. När det gäller mål 11 specifikt bidrar vår rörelse genom sin verksamhet även till social hållbarhet på olika orter. Internationellt bedriver vi samarbete med andra FN-förbund och här kan särskilt nämnas FN-förbundet i Tanzania som jobbar intensivt med de globala målen.

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Med ett tufft läge i världen är Agenda 2030 och de globala målen viktigare än någonsin. Här är några förslag på vad DU kan göra för att bidra till att arbetet går framåt:

Bjud in en ambassadör!

FN-förbundets unga ambassadörer finns över hela landet och besöker gärna föreningar, arbetsplatser, skolor eller andra aktörer för att tala om de globala målen. De kan även hålla presentationer eller workshops digitalt. På fn.se/ambassadorer kan du läsa mer i vårt presentationshäfte och boka en kostnadsfri föreläsning!

Kolla upp din kommun!

Mål 11 handlar om hållbara städer och samhällen och i rutan på föregående uppslag framgår vilka konkreta frågor det handlar om. Hur berörs din hemkommun av de olika delmålen? Vilka av dem tycker du själv att kommunen borde arbeta med? Gå till din kommuns webbsida och undersök vilken information som presenteras när det gäller hållbar utveckling.

Sprid kunskap om mål 11!

Detta faktablad om mål 11, hållbara städer och samhällen, kan beställas gratis i upp till 30 ex. Beställ en bunt faktablad och dela ut dem till intresserade eller skicka dem till politiker och andra lokala aktörer. Ett alternativ kan vara att arrangera ett samtal i din förening eller skola baserat på faktabladet. Skicka din beställning till vardshorisont@fn.se!